

Zagrożenia ekosystemów leśnych

Żywioł - POWIETRZE

Dr inż. Wojciech Gil
Zakład Hodowli Lasu i Genetyki Drzew Leśnych IBL

Źródło: tvn24.pl z dnia 13.12.2021 r.

W pięciu stanach USA doszło do serii tornad

Potężne tornada w Stanach Zjednoczonych spowodowały śmierć co najmniej 100 osób. Zniszczona została między innymi fabryka świec w stanie Kentucky. "Kołysaliśmy się tam i z powrotem, a potem wszystko na nas spadło" - relacjonowała stacji z CNN jedna z ocalałych. Gubernator stanu Andy Beshear poinformował w niedzielę, że od sobotniego poranka nie odnaleziono w gruzach nikogo żywego. Ocenił, że liczba ofiar w samym Kentucky "może przekroczyć setkę".

Stan Kentucky bardzo ucierpiał z powodu serii tornad, które przeszły w piątek wieczorem i w sobotę rano. Uważa się, że w całych Stanach Zjednoczonych zginęło co najmniej 100 osób. Wiele domów i fabryk zostało zrównanych z ziemią.

Wiatr - poziomy ruch powietrza w określonym kierunku, powstającym w wyniku różnicy ciśnień powietrza między obszarami, skąd wieje (wyż), a obszarami dokąd wieje (niż)

Siła wiatru	m/s	km/h	węzły	Nazwa	Wpływ wiatru na ląd
0	0,0-0,2	0	0	cisza	bezruch powietrza
1	0,3-1,5	1-6	2	powiew	dym unosi się prawie pionowo do góry
2	1,6-3,3	7-11	5	słaby wiatr	odczuwa się powiew, liście drżą
3	3,4-5,4	12-19	9	łagodny wiatr	wiatr porusza liście
4	5,5-7,9	20-29	13	umiarkowany wiatr	wiatr porusza gałązki, unosi kurz i suche liście
5	8,0-10,7	30-39	19	świeży wiatr	wiatr porusza większe gałęzie, gwiżdże w uszach, wyprostowuje duże flagi
6	10,8-13,8	40-50	24	silny wiatr	wiatr porusza grube gałęzie, świst na przedmiotach
7	13,9-17,1	51-62	30	bardzo silny wiatr	wiatr porusza cieńsze pnie, opór przy marszu pod wiatr
8	17,2-20,7	63-75	37	sztorm	wiatr ugina pnie, łamie gałęzie
9	20,8-24,4	76-87	44	silny sztorm	wiatr unosi drobne przedmioty, łamie duże gałęzie
10	24,5-28,4	88-102	52	bardzo silny sztorm	wiatr łamie i wrywa drzewka
11	28,5-32,6	103-117	60	gwałtowny sztorm	wiatr łamie pnie drzew, spustoszenie
12	pow.32,6	pow.117	pow. 70	huragan	wiatr niszczy budynki, wielkie spustoszenie

Źródło: mazury.info.pl

Lata 80. XX wieku – skala 17. stopniowa

Oddziaływanie wiatru na rośliny:

- przenoszenie zimnych lub ciepłych mas powietrza, co jest przyczyną lokalnych zmian klimatycznych;
- zapobieganie wiosennym przymrozkom poprzez usuwanie zimnego powietrza gromadzącego się w zagłębieniach terenu;
- zapylenie kwiatów, przenoszenie nasion i owoców;
- spulchnianie gleby korzeniami przez ruch drzew na wietrze;
- przenoszenie podłoża (wydmy), osuszanie gleby, co zwiększa tempo transpiracji;
- bezpośrednie, mechaniczne oddziaływanie na rośliny (asymetrie, deformacje, uszkodzenia).

W Polsce najczęstsze są wiatry zachodnie lub północno-zachodnie i południowo-zachodnie.

Największe częstotliwości występowania silnych wiatrów w Europie, to okres od października do marca.

Fot. Daniel Klawczyński

Ważniejsze huragany w Europie w ostatnim 30. leciu

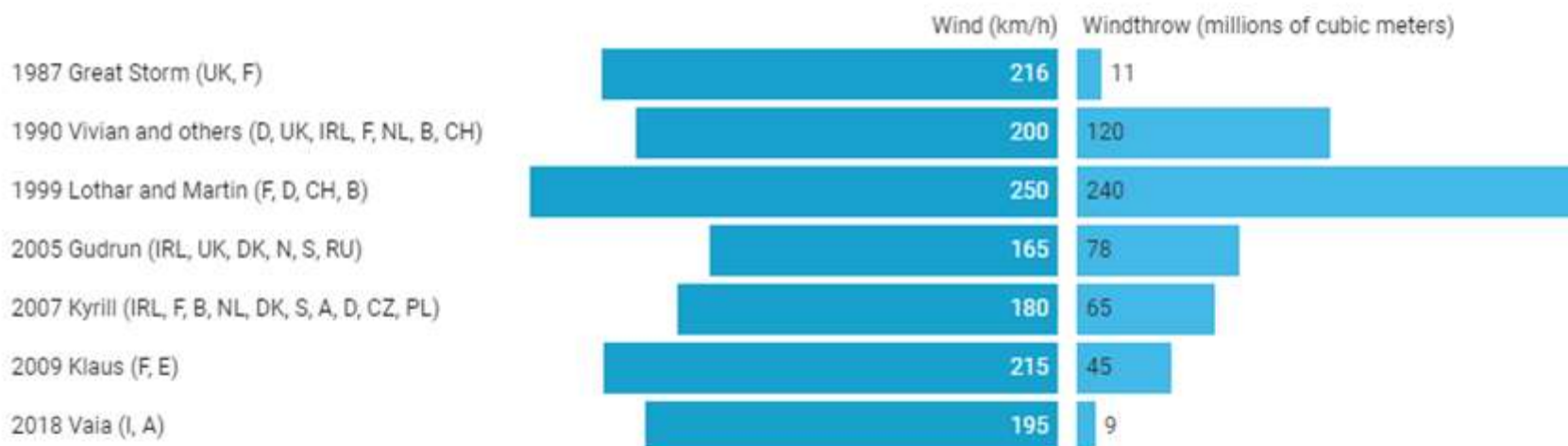
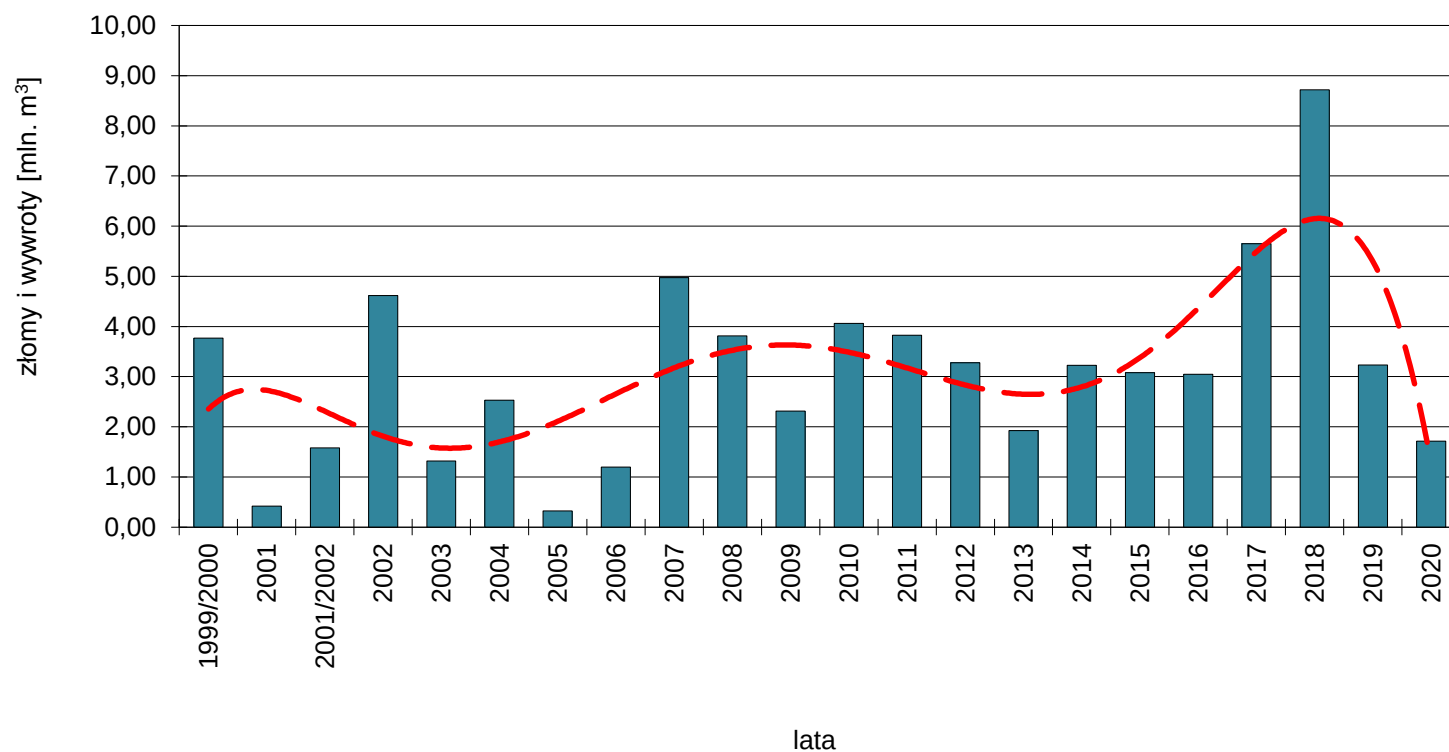

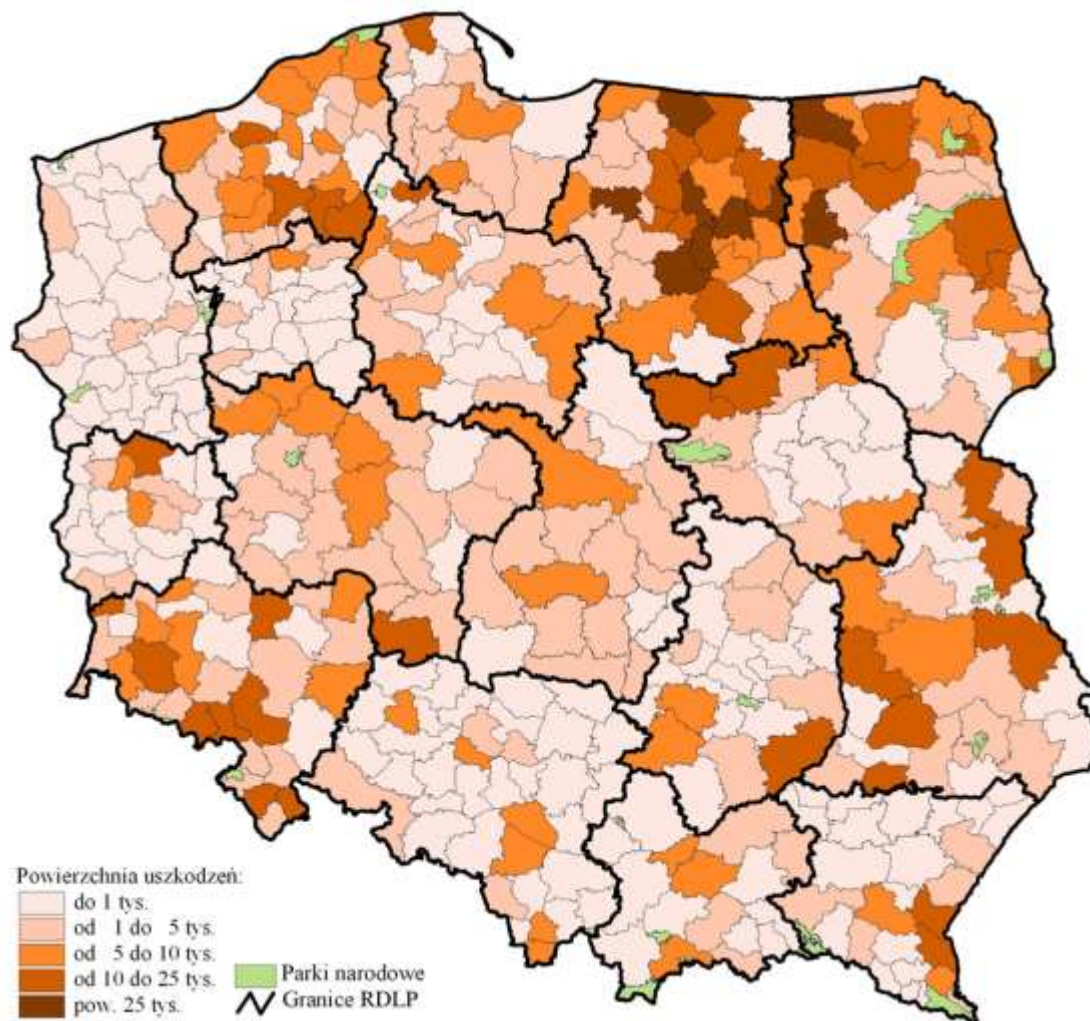
Chart: OBCT/EDJNet • Source: [Sisef](#) - Compagnia delle foreste • [Get the data](#)

Obecnie, średnioroczny rozmiar szkód w lasach Europy powodowanych przez wiatr to 17 mln m³. Według prognoz, wielkość ta może się podwoić do 2050 roku.

Źródło: Zakład Ochrony Lasu IBL

Rozmiar szkód od wiatru [ha] wg nadleśnictw w latach 2000 - 2009

Pisz 4 lipca 2002 r.

170 km/h (15 w s. B.)

Uszkodzenia lasu: 45,4 tys. ha; 3,5 mln m³

Zakończenie odnawiania: 2009 r., 130 mln sadzonek

11/12 sierpnia 2017 r. „huragan stulecia”

>150 km/h (14 w s. B.)

Uszkodzenia lasu:

80 tys. ha, w tym całkowite 39,2 tys. ha; 9,8 mln m³

Fot. Marek Matecki

Konsekwencje ekonomiczne wiatrołomów

- niewykorzystanie możliwości produkcyjnych zniszczonych przedwcześnie drzewostanów;
- uszkodzenie surowca drzewnego i obniżenie jego wartości rynkowej;
- zwiększone koszty pozyskania drewna na obszarach pokłeskowych;
- koszty ochrony lasu;
- zniszczenia infrastruktury gospodarstwa leśnego;
- koszty odnowień.

Wyszczególnienie	Całkowite koszty w skali RDLP w Białymstoku
	tys. PLN
Pozyskanie drewna	31 964,5
Zrywka drewna	12 444,4
Pozostałe prace z zakresu pozyskania	1 813,5
Melioracje agrotechniczne	374,1
Ochrona lasu	517,8
Ochrona przeciwpożarowa	484,5
Utrzymanie i remonty dróg	1 798,6
Utrzymanie Służby Leśnej	2 664,4
Koszty pozostałej działalności admin.	725,9
Koszty ogólnogospodarcze	194,8
Inne koszty	126,2
RAZEM	53 108,7

Wyszczególnienie	Kwota
	tys. PLN
Melioracje agrotechniczne	1 930
Przygotowanie gleby do odnowień	1 200
Odnowienie powierzchni	4 730
Poprawki	1 632
Pielęgnacja upraw	844
Ochrona przed ryjkowcami	1 180
Ochrona przed zwierzyną	2 750
Zwalczanie szkodników wtórnych	208
Ochrona przeciwpożarowa	1 560
RAZEM	16 034

Opracowanie: Adam Kaliszewski

Zagospodarowanie terenów pokłęskowych

W pierwszym etapie podstawowe problemy zagospodarowania lasu na terenach klęski spowodowanej przez wiatr są związane z ratowaniem surowca drzewnego i jak najszybszym jego uprzątnięciem, w celu zapobiegnięcia ewentualnym pożarom i atakom szkodliwych owadów i grzybów.

Drugim etapem likwidacji skutków klęski powinno być właściwe zagospodarowanie obszarów leśnych, zgodnie z Ustawą o lasach.

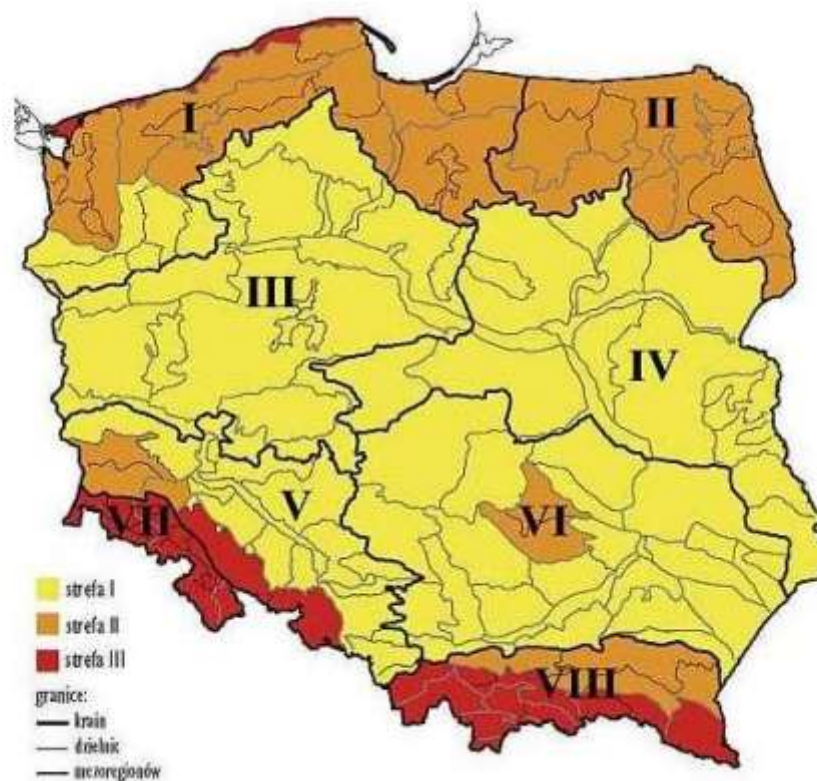

fot. Archiwum Zakładu Ochrony Lasu, Wrocław

Zapobieganie

Strefy zagrożenia od wiatru
(wg Zajaczkowskiego 1991)

- właściwe metody zakładania upraw

liściaste	iglaste
dąb	modrzew
klon	sosna
lipa	jodła
wiąz	daglezcja
jesion	świerk
olsza	
buk	
topola	

- systematyczne stosowanie cięć pielęgnacyjnych w uprawach, młodnikach i starszych drzewostanach
- drzewa najsilniej reagują na rozluźnienie zwiększonym przyrostem na grubość przede wszystkim w młodym wieku; silne cięcia w starszych drzewostanach nie przynoszą już takiego efektu
- biogrupy

intensywne czyszczenia późne

silne trzebieże wczesne

słabe trzebieże późne

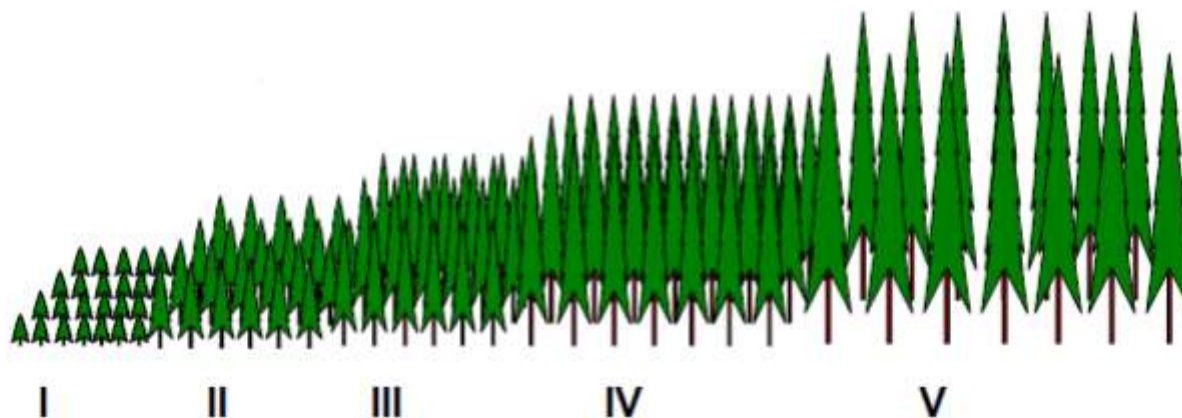
$H/D < 100$

- ukształtowanie mocnej ściany lasu zbudowanej z drzew grubszych niż przeciętne, podkrzesywanych

- utrzymanie ładu czasowo-przestrzennego, który polega na wzajemnym usytuowaniu drzewostanów, aby umożliwić ich ochronę przed silnym wiatrem z dominującego kierunku

- wybór cięć rębnych
- *odporny od wiatru drzewostan przerębowy
- *ryzykowne rębnie gniazdowe

- ochrona przed zwierzyną

Dziękuję za uwagę!

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Projekt edukacyjny pt. „**Zagrożenia ekosystemów leśnych – klęski i przeciwdziałanie**” jest realizowany przez Instytut Badawczy Leśnictwa w latach 2019-2023 i jest dofinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Za treść odpowiada wyłącznie Instytut Badawczy Leśnictwa.